

1

2

1

2

1: Fante je pritegnila izdelava gnezdilnic. Ob tem so spoznali nekaj trikov dobrih mojstrov in tudi to, da različni ptički potrebujejo različne hišice.
foto: Vojko Havliček

2: Priba (*Vanellus vanellus*) je na poti k izumrtju v Evropi.
foto: Andy Hay / rspb-images.com (uporabljeno v World Birdwatch)

ptice. »In zakaj ste ravno na tem koncu živalskega vrta,« so spraševali obiskovalci. Tanja in Jurij sta odgovarjala na takšna in podobna vprašanja, predstavila DOPPS, delila promocijski material in vpisovala nove člane. Za vse bodoče poznavalce ptic sta priredila kviz »Kateri ptič je to?« in »Poslušaj, kateri ptič se oglašaja?«. Najbolj radovedni so lahko pogledali skozi teleskop, ali katera od ptic iz kviza čepi tudi na okoliškem drevju.

Najmanjši, ki radi barvajo in strižejo, pa so na tak način spoznali kosca (*Crex crex*) in njegove prijatelje ter različne vrste ptic, ki jih vidijo okrog doma in na sprehodih s starši. Gneča okrog barvic in škarij, pobarvank in mask plavčka se ni poglela in treba je bilo počakati v vrsti, da se je naredil prostor za naslednjega nadobudneža.

Malo starejši otroci so preizkusili domišljijo in umetniško žilico pri barvanju lesenih ptic s »pravimi barvami«, pa tudi mamice so težko zdržale, da same niso prijele čopiča v roke. Pritegnilo jih je tudi to, da so bile pobarvane umetnine »za domov«. Zaradi tega je verjetno tudi zmanjkalo materiala in nekaj jih je ostalo praznih rok. Fante in njihove očke je pritegnila izdelava gnezdilnic, ki je potekala z njihovo pomočjo. Ob tem so spoznali nekaj trikov dobrih mojstrov in tudi to, da različni ptički potrebujejo različne hišice.

Da smo pri DOPPS-u veseli ljudje, ki radi pojemo, je potrdila Meri Avsenak s svojo prijateljico. S pomočjo otrok (pa tudi mamic) sta prepevali pesmi o pticah, ki jih vsi poznamo že iz vrta, a niti vedeli nismo, da jih je toliko! ●

→ Populacije pogostih ptic v Evropi in ZDA upadajo
// prevod Petra Vrh Vrezec

Poročilo o statusu evropskih pogostih ptic v letu 2007 (napisano novembra 2007) navaja, da se je stanje 56 od 124 vrst, ki so bile zajete v študijo, v 26 letih poslabšalo v 20 evropskih državah. Pet od desetih vrst, ki kažejo največji upad, so ptice kmetijske krajine. Zaskrbljujoče pa je, da je upad v novih članicah EU dohitel dolgoletne države EU, kjer je bil glavni vzrok za upad intenzivno kmetijstvo.

Upad nekaterih pogostih ptic kmetijske krajine, kot so jerebica (*Perdix perdix*), divja grlica (*Streptopelia turtur*) in priba (*Vanellus vanellus*), je celo tolikšen, da vodi k izumrtju v mejah Evrope. Po zaslugi še vedno velikih populacij v Aziji pa vrste še niso globalno ogrožene. Kljub temu, da je pri 56 vrstah opazen upad v Evropi, je število 29 vrst naraslo, pri 27 pa je stanje stabilno. Največji porast v Evropi je bil opažen pri dlesku (*Coccythraustes coccythraustes*), belovratem muharju (*Ficedula albicollis*), krokarju (*Corvus corax*), črnoglavki (*Sylvia atricapilla*), kanji (*Buteo buteo*) in črni žolni (*Dryocopus martius*).

Podobnose dogaja tudi na drugi strani Atlantika, kjer seznam opazovanih vrst ptic, ki je skupen letni projekt Audubona (BirdLife v ZDA) in Ameriškega združenja za zaščito ptic, navaja vrste, potrebne takojšnjega učinkovitega varstva. Na rdečem seznamu iz leta 2007 je 59 celinskih in 39 havajskih otoških ptic, dodatnih 119 vrst pa je na seznamu uvrščenih v t.i. rumeno kategorijo upadajočih in redkih ptic. Seznam je sicer osnovan na zadnjih raziskavah, zlasti na podlagi popisov zimskega božičnega štetja in vsakoletnega cenusa gnezdilic. Kljub drastičnim rezultatom pa se status nekaterih vrst s seznama izboljšuje po zaslugi učinkovitih varstvenih ukrepov. Status več vrst se je namreč bistveno izboljšal, ko so prišle pod federalno zaščito v okviru akta o ogroženih vrstah. Populacije teh vrst so zdaj večinoma stabilne ali pa se celo povečujejo.

Izvorni članek: BirdLife International (2008): *World Birdwatch*, March 2008: 6.

Obiskali so nas ornitologi s Švicarskega ornitološkega inštituta

// Damijan Denac

Med 19. in 21. junijem 2008 smo na Nacionalnem inštitutu za biologijo gostili pet švicarskih ornitologov, sicer zaposlenih na Švicarskem ornitološkem inštitutu (Schweizerische Vogelwarte) v Sempachu. Dr. Martin Urs Gruebler, Petra Horch, dr. Eva Knop, Antoine Sierro in dr. Reto Spaar so se v Slovenijo pripeljali z vlakom in tudi sicer v naših skupnih treh dneh na vsakem koraku z znanjem in dejanji dokazali, da so pravi naravovarstveniki, ornitologi, predvsem pa izkušeni in nadvse vzdržljivi terenci. Njihov obisk je bil pravzaprav del neformalnega švicarsko-slovenskega ornitološkega bilateralnega sodelovanja, ki smo ga vzpostavili na Svetovnem ornitološkem kongresu v Hamburgu poleti leta 2006, nadaljevali z našim obiskom na tem inštitutu pozimi leta 2006, o tem je v prvi številki Sveta ptic leta 2007 pisala Urša Koce, temelje zanj pa smo gradili že dolgo pred tem, denimo že pri raziskavah male uharice (*Asio otus*), ki jih je Davorin Tome opravljal pred desetletjem.

Za vtis o ustanovi, s katere so bili naši gostje, zgolj nekaj podatkov: Schweizerische Vogelwarte, kar lahko smiselno prevedemo kot Švicarski ornitološki inštitut, je bil ustanovljen leta 1924 in je v začetku deloval predvsem kot obročkovaška centrala. Leta 1954 so na obali Sempaškega jezera postavili lastno stavbo in takrat je postal inštitut zasebna neodvisna ustanova. Danes je na njem zaposlenih 90 ljudi, vsi pa delajo za skupni cilj – raziskujejo in varujejo ptice ter njihova bivališča.

Kolege iz Švice so zanimala predvsem travišča v Sloveniji kot habitati nekaterih vrst ptic – repaljščice (*Saxicola*

rubetra), kosca (*Crex crex*), vrtnega strnada (*Emberiza hortulana*), velikega skovika (*Otus scops*) – in ukrepi, ki jih za varstvo teh vrst uresničujemo pri nas. Obisk smo zato načrtovali kot ekskurzijo na območja različnih travišč. Tako smo celoten dan porabili za ogled Ljubljanskega barja, podrobneje smo jim predstavili naše območje raziskovanja v Bevkah in Naravni rezervat Iški morost. Naslednji dan smo obdelali kraška suha travišča in kompleks vlažnih travišč Cerkniškega jezera, zadnji dan pa smo jim predstavili še naše dinarske bukovo-jelove gozdove. Ker je bil naš namen, da tujcem čim temeljiteje predstavimo območja in jim damo kvalitetne informacije, smo na ekskurzije vselej povabili specialiste za ta območja oziroma vrste. Prav vsi med njimi – Dejan Bordjan, Luka Božič, Katarina Denac, Jernej Figelj, Peter Petkovšek, Željko Šalamun in Al Vrezec – so se prijazno odzvali našemu povabilu in Švicarjem na terenu postregli z zvrhano mero znanja in izkušenj. Navdušenju in čudenju Švicarjev ni bilo videti konca. Obisk pa ni minil le v vzajemnem bogatenju, izmenjevanju izkušenj ter nabiranju vtisov iz novega sveta, predvsem so ga označili konkretni skupni načrti za raziskovalno in naravovarstveno delo v prihodnje. Tako se nam obeta skupni raziskovalni projekt z namenom razviti ter ovrednotiti učinkovitost nekaterih novih kmetijsko-okoljskih ukrepov za varstvo travniških ptic.

S sodelovanjem se bogatimo in pridobivamo vsi, samovšečno lastno povečevanje in individualizem pa ljudi osami in prerado postane izvor negativnega. Na vsakem posnetku javnega predavanja, ki so ga Švicarji organizirali pri nas, sta bila dva logotipa – njihov inštitutski in logotip švicarskega partnerja BirdLife. Vzorno sodelovanje krepi oboje in je najboljša kombinacija za učinkovito varstvo narave. Rezultati govorijo sami zase. Kje smo mi? O osebnem prispevku pri tovrstnih zadevah naj razmisli vsak sam, seveda pa je več kot zaželeno, da kolege tukaj čim pogosteje posnemamo. ●

1: Junija 2008 so na Nacionalnem inštitutu za biologijo gostili švicarske ornitologe, zaposlene na Švicarskem ornitološkem inštitutu v Sempachu.
foto: Davorin Tome

2: Kolege iz Švice so zanimala predvsem travišča v Sloveniji kot habitati nekaterih vrst ptic, med njimi tudi kosca (*Crex crex*), in ukrepi, ki jih za varstvo teh vrst uresničujemo pri nas.
foto: Ivan Esenko